וְיוֹדֵעַ לְמִי מְבָרְכִין, מְזַמְּנִין עָלָיו (כה) וּמְצָטָרֵף (כו) בֵּין לִשְׁלשָׁה [מ]בֵּין לַעֲשָׂרָה. הַגָּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּאַיִן מְצָרְפִין אוֹתוֹ כְּלָל *עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן שֶׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה (כז) דְּאָז מִתְחַזְקִינַן לֵיהּ כַּגָּדוֹל שֶׁהֲבִיא (ה) שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת (הרא"ש פס פ"ו ג) והמרדכי פרק שלשה שאכלו (פ' קמב) וטור), וְכֵן נוֹהֲגִין וְאֵין לְשַׁנּוֹת. (ו) (כח) [א]וְחַרַשׁ (כט) וְשׁוֹטֶה, אִם מְכַוְּנִים וּמְבִינִים *מְצָטָרְפִין לְזִמּוּן, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַחֵרֵשׁ שׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה (מהרי"ל (סל"ו נע"ב)): **יא** [ב]נִמְשָׁנּוּדּוּהוּ עַל עֲבֵרָה, (ל) אֵין מְזַמְּנִין עָלָיו:

ר דִּין הַמַּפְסִיק כְּדֵי לְבָרֵךְ. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א [א]שְׁלשָׁה (א) *שֶׁאָכְלוּ כְּאֶחָד, אֶחָד (ב) מַפְסִיק (ג) עַל בָּרְחוּ לִשְׁנַיִם וְעוֹנָה עִמָּהֶם בִּרְכַּת (ג) [ב] זִמּוּן,

בְּאֵר הַיטֵב

(ה) **שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת.** פֵּרוּשׁ אֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק אַחַר שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת אֲבָל אִי יָדְעִינַן שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת אֵין מְזַמְּנִין עָלָיו. וּלְהוֹצִיא אֲחֵרִים בָּעִינַן שֶׁיִּדָּעִינַן בְּוַדַּאי שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת. מִיהוּ אִם כָּל אֶחָד מִבָּרְךְ לְעַצְמוֹ בְּלֹחַשׁ לֵית לַן בָּהּ, עַיֵּן סִימָן (קצ"ו) [קצ"ז] סָעִיף קָטָן ח׳. מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ו): (ו) **וְחַרַשׁ.** דַּוְקָא חֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, וְשׁוֹטֶה שֶׁאֵינוֹ שׁוֹטֶה גָּמוּר. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ"ו אות נד): מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ח):

א (ג) **עַל בָּרְחוּ.** וְאִם לֹא הִפְסִיק, הוּא אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי זִמּוּן. מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"א): (כ) **זִמּוּן.** כָּתַב הַשּׁוּר מִי שֶׁהִפְסִיק פַּעַם אַחַת יָכוֹל לְהַפְסִיק פַּעַם שְׁנִית. וְכָתַב הַפ"ח (ס"ו) דְּמַיְרֵי שֶׁמִּפְתַּחְלָה אָכְלוּ שְׁלֹשָׁה וְהִפְסִיק אֶחָד לִשְׁנַיִם וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ שְׁנַיִם אֲחֵרִים וְאָכְלוּ עִם הָאֶחָד, וְלֹא שִׁיֵּךְ לוֹמַר פָּרַח זִמּוּן מִינֵיהּ דְּכֵיוָן דְּנִצְטָרְפוּ עִמּוֹ שְׁנַיִם אֲחֵרִים שֶׁלֹּא זִמְּנוּ יְכוֹלִים לְזַמֵּן עָלָיו. וְלָאו דַּוְקָא פַּעַם שְׁנִית דְּהוּא הַדִּין פַּעַם שְׁלִישִׁית אוֹ יוֹתֵר יָכוֹל לְזַמֵּן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ג), אֲבָל אִם הָיוּ חֲמִשָּׁה בַּחֲבוּרָה אַחַת וְהִפְסִיק אֶחָד לִשְׁנַיִם, שׁוּב לֹא יוּכַל לְזַמֵּן עִם הַשְּׁנַיִם הַנִּשְׁאָרִים דְּפָרַח זִמּוּן מִכְּלָלוֹ. אֲבָל אִם הָיוּ שִׁבְעָה אוֹ שְׁמוֹנָה וְהִפְסִיק לִשְׁנַיִם, יוּכַל לְהַפְסִיק אֶחָד כָּךְ פַּעַם שְׁנִית. כָּתַב הַשּׁוּר וְאִם הֵם עֲשָׂרָה מִפְסִיקִין שְׁלֹשָׁה לִשְׁבָעָה, וְאֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק אֶלָּא עַד שֶׁיֹּאמְרוּ בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ, וְאִם חָזְרוּ הַשְּׁלֹשָׁה וְאָכְלוּ יְכוֹלִים לְזַמֵּן יַחַד. וְכָתַב

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

עַיֵּן שָׁם, וּבְבִרְכֵּי יוֹסֵף כָּתַב לִיַּשֵּׁב קְצָת דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם בָּזֶה:

א [ב] **זִמּוּן.** [עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב] וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הַשּׁוּר עַיֵּן בְּטַ"ז (סק"ג) וּבְאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ו) וּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"ג) וְיֵד אֶפְרַיִם. וְעַיֵּן שָׁם בְּאֲלִיָּה רַבָּה דְּאַרְבָּעָה מְפַסְּקִין לְעֲשָׂרָה כַּיָּוֹן דְּשִׁשָּׁה הָרִי רוּבָּא עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּאֵר הַיטֵב בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם אִם הָיוּ חֲמִשָּׁה בַּחֲבוּרָה כו', עַיֵּן בְּאֹרַח הָעוֹר שְׁחוֹלֵק בָּזֶה וּכְבֵירָא לֵיהּ דְּלֹא פָּרַח זִמּוּן מִנַּיְיהוּ כַּיָּוֹן שָׁזֶּה שֶׁהִפְסִיק הָיָה בִּדְעָתּוֹ לֶאֱכֹל עוֹד, עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּדַבְּרֵי תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (ל. ד"ה ומפני) מֻשְׁמָע שֶׁאִפְלּוּ אִם הַשְּׁלֹשָׁה בֵּרְכוּ לְגַמְרֵי וְהָלְכוּ לָהֶם וּשְׁנַיִם נִשְׁאֲרוּ וְאָכְלוּ יַחַד, וּבָא שְׁלִישִׁי וְאָכַל כַּדַּיִת פַּת עִמָּהֶם, מִצְטָרְפִין לְזִמּוּן. וְכָתַב בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"ה), הֵיכָא שֶׁאָכְלוּ עֲשָׂרָה, וַחֲמִשָּׁה נִפְרְדוּ וּבָאֵי בְּרִיבִי וַחֲמִשָּׁה לֹא נִמְרוּ, וְאֶחָד מֵהֶם נִתְרַצָּה לְהַפְסִיק, אִי מִקְּרֵי רוּבָּא לוֹמַר שֶׁצְּרִיכִין הָאַרְבָּעָה לְהַפְסִיק, דְּיֵשׁ לוֹמַר כֵּיוָן דְּלֹאו מִדִּינָא רַק שֶׁזֶּה נִתְרַצָּה מִדַּעְתּוֹ לֹא מִקְּרֵי

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַיְנוּ כְּבָן תֵּשַׁע אוֹ כְּבָן עֶשֶׂר [מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ו)]. וְיֵשׁ אוֹמְרִים (יג) דְּהוּא הַדִּין בְּפָחוֹת מִשְּׁעוּר זֶה אִם הוּא רַק מִבֶּן שֵׁשׁ וָמַעְלָה אִם הוּא חָרִיף וְיוֹדֵעַ לְמִי מְבָרְכִין: (כה) **וּמְצָטָרֵף** וכו'. הַיְנוּ (יד) אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם, בֵּין לִשְׁלשָׁה בֵּין לַעֲשָׂרָה: (כו) **בֵּין לִשְׁלשָׁה** וכו'. וְהָא דְּאִיתָא בְּסָעִיף ו׳ דְּאֵין מְזַמְּנִין עַל הַקָּטַנִּים, מַיְרֵי בְּקִטַנִּים בְּיוֹתֵר אוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְמִי מְבָרְכִין: (כז) **דְּאָז** מַחְזִקִינַן וכו'. דְּאָמְרִינַן כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְכָלַל שְׁנִים מִפְּתָמָא כְּבָר הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת וְאֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה אַחַר זֶה, (טו) אֲבָל אִם בְּדָקוּהוּ וְנִמְצָא שֶׁאֵין בּוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת לֹא מְצָרְפִינַן לֵיהּ לְזִמּוּן. וְכָל אֵלּוּ הַדְּעוֹת הוּא רַק לְעִנְיַן צֵרוּף שֶׁיִּהְיֶה מְצָטָרֵף לִשְׁלשָׁה וְלַעֲשָׂרָה, (טז) אֲבָל שֶׁיִּהְיֶה הוּא הַמְזַמֵּן וְיוֹצִיא אֲחֵרִים (יז) בִּבְרַכַּת הַמָּזוֹן, לְכָלַי עָלְמָא אֵינוֹ מוֹצִיא עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְיוֹם אֶחָד וְיָדוּעַ שֶׁהֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת, שֶׁבִּרְכַּת הַמָּזוֹן הוּא מִן הַתּוֹרָה וּבְשֶׁל תּוֹרָה אֵין סוֹמְכִין עַל חֲזָקָה זוֹ דְּמִסְתָּמָא הֵבִיא. (יח) מִיהוּ אִם הַמְזַמֵּן אֵינוֹ אוֹמֵר כִּי אִם נְבָרֵךְ, וְכָל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מְבָרֵךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְעַצְמוֹ כְּמִנְהָגֵנוּ [וְכַמְבֹאָר בְּסִימָן קפ"ג סָעִיף ז׳], לֵית לַן בָּהּ, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא בֶּן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה סָמְכִינַן (יט) בָּזֶה עַל חֲזָקָה: (כח) **וְחַרַשׁ.** מַיְרֵי (כ) בְּחֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ. דְּאִלּוּ בְּחֵרֵשׁ גָּמוּר קַיְימָא לַן דְּפָטוּר מִכָּל הַמִּצְוֹת כְּקָטָן, דְּלָאו בַּר דַּעָה הוּא, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן נ"ה סָעִיף ח׳, וְאֵינוֹ מְצָטָרֵף. [ג]וְחֵרֵשׁ הַשּׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר, עַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים (א"א סק"ח): (כט) **וְשׁוֹטֶה.** לֹא מַיְרֵי בְּשׁוֹטֶה גָּמוּר, דְּזֶה (כא) אֵין מִצְטָרֵף, אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ חָכָם כָּל כָּךְ כְּשֶׁאָר אִינְשֵׁי, וְהָעָם מַחֲזִיקִין אוֹתוֹ לְשׁוֹטֶה: **יא** (ל) **אֵין מְזַמְּנִין עָלָיו.** (כב) בֵּין לִשְׁלשָׁה בֵּין לַעֲשָׂרָה, שֶׁזֶּהוּ לְשׁוֹן *) נִדּוּי בְּסִימָן נ"ה סָעִיף יח׳, וּבְבֹאוּר הֲלָכָה (ד"ה אין):

א (א) **שֶׁאָכְלוּ כְּאֶחָד** וכו'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ט) שֶׁהִתְחִילוּ לֶאֱכֹל כְּאֶחָד, וְנִמְרוּ שְׁנַיִם מֵהֶם תְּחִלָּה וְרוֹצִים לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן: (ב) **מַפְסִיק עַל בָּרְחוּ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאֵין הַדָּבָר תָּלוּי בִּרְצוֹנוֹ אִם רוֹצֶה לְהַפְסִיק מִפְּעוּדָתוֹ וְלַעֲנוֹת, אֶלָּא מִן הַדִּין מְחֻיָּב לָזֶה, כֵּיוָן שֶׁהֵם רַבִּים נָגְדּוֹ אֵין צְרִיכִים לְהַמְתִּין עָלָיו:

*) הַיְנוּ בִּזְמַן שֶׁהָיָה מָתֹר מִצַּד הַשְּׁרָרָה.

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יג) עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (שם) בְּשֵׁם הָרִיב"ש (סר תנא) וּבְמַאמַר מָרְדְּכִי (סק"ד) וּבִבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"ד): (יד) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ו), וְכֵן הִסְכִּים הַבְּרֵכִי יוֹסֵף (סק"ג) בִּדְעַת הַמְחַבֵּר עַיֵּן שָׁם: (טו) מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים (סק"ח). וְעַיֵּן בְּמִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב חֵלֶק אֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ל"ט (בנדפס מחדש סי' מב) שֶׁגַּם הוּא הִסְכִּים כֵּן: (יז) **הַיְנוּ כְּשֶׁאָכְלוּ כְּדֵי** (ס"ק כב) **שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה לֹא מְהָנֵי** [מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ז), וְכֵן כָּתְבוּ הַפְּרִישָׁה (ס"ק כב) וְהַפ"ח (ס"ק כ)]:

* **מְצָטָרְפִין לְזִמּוּן.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כח) דְּמַיְרֵי בְּחֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ. לְכְאוֹרָה פְּשׁוּט דְּדַוְקָא לְעִנְיַן צֵרוּף הוּא, אֲבָל הוּא אֵין נִכּוֹן לְכַתְּחִלָּה שֶׁיִּהְיֶה הוּא הַמְזַמֵּן לְהוֹצִיא אֲחֵרִים בִּבְרַכַּת הַמָּזוֹן. דְּהָא קַיְימָא לַן בְּסִימָן קפ"ה סָעִיף ב׳ דִּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ, וְאִם כֵּן אַף דְּשׁוֹמֵעַ מִכָּל מָקוֹם הַם לֹא עֲדִיפָא מִדִּידֵיהּ בְּצַעְמוֹ וְנִשְׁאָר אָצְלָם הַבְּרָכוֹת בְּדִבּוּר לְבַד בְּלֹא שְׁמִיעָה לְאָזְנִים. אַחַר זֶה מָצָאתִי בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (סי' נג ס"ד) **שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן בְּצֵין זֶה, לְעִנְיַן שֶׁאֵין בְּדִאי שֶׁיִּהְיֶה שׁוֹלֵחַ שְׁבוּר לְכַתְּחִלָּה** גַּם כֵּן מִשְּׁמָעוּ זֶה, עַיֵּן שָׁם. **וְהִנֵּה בִּזְמַן שֶׁהֵיוּ הַמְזַמְּנִין מוֹצִיאִין בִּבְרַכַּת הַמָּזוֹן בְּוַדַּאי דְּהָכִי הוּא, אַף בְּהַיּוֹם שֶׁאֵין מוֹצִיאִין בִּבְרַכַּת הַמָּזוֹן כְּלָל וְכָל אֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ, וְהַמְזַמֵּן אוֹמֵר רַק נְבָרֵךְ לְבַד, אִפְשָׁר דְּיֵשׁ לְהַקֵּל בָּזֶה שֶׁיִּהְיֶה הוּא אַף מְזַמֵּן לְכַתְּחִלָּה.** וְלֹא דְּמֵי לִתְפִלָּה אַף דְּהָתָם נָמֵי כָּל אֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ, מִכָּל מָקוֹם הָלֹא מַה שֶּׁחּוֹזֵר וּמִתְפַּלֵּל הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אַף שֶׁכְּבָר הִתְפַּלֵּל בְּעַצְמוֹ מִקֹּדֶם הוּא מִפְּנֵי שֶׁתַּקָּנַת חַזַ"ל לֹא זֶה מְקוֹמָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא שֶׁהָעוֹנִים שֶׁאוֹמְרִים בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ וכו' הָלֹא מַשְׁמִיעִים לְאָזְנֵיהֶם, וּמַה אִכְפַּת לָן אִם מִי שֶׁאוֹמֵר נְבָרֵךְ אֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנוֹ, **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

א * **שֶׁאָכְלוּ כְּאֶחָד** וכו'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה. וְהִנֵּה בְּשֶׁלֹּחֵן עָרוּךְ לֹא זָכַר כְּלָל אִם מַיְרֵי שֶׁהַשְּׁנַיִם הָיוּ נִחוּצִים לָצֵאת וְאָז חַיָּב בְּעַל כָּרְחוֹ הָאֶחָד לְהַפְסִיק לָהֶם מִפְּעוּדָתוֹ, אוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁאֵינָם נִחוּצִים גַּם כֵּן צָרִיךְ מִדִּינָא לְהַפְסִיק לָהֶם כְּשֶׁהֵם רוֹצִים לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. אֲבָל מִדְּסֵיּם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְבָסוֹף וְכָתַב אַף הוּא אֵינוֹ רָשַׁאי לְבָרֵךְ וְלָצֵאת לַשּׁוּק וכו', וְזֶה מַיְרֵי בְּאֵינוֹ נִחוּץ לֵילֵךְ לְדַרְכּוֹ דַּוְקָא כַּמְבֹאָר בְּדִבְרֵי בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו בשם הראב"ד) לְתֻרַץ שִׁיטַת רַב הַאי גָּאוֹן (הו"ד ברשב"א מה: ד"ה אחד) דְּמִקַּל לְהָאֶחָד לָצֵאת דְּמַיְרֵי בְּנָחוּץ, וּמִסְתָּמָא הֲרֵישָׁא נָמֵי מַיְרֵי בְּאֹפֶן זֶה וַאֲפִלּוּ הָכִי אֶחָד מַפְסִיק לִשְׁנַיִם בְּעַל כָּרְחוֹ. (אַם לֹא דְּנַיְמָא דְּהַבַּיִת יוֹסֵף כָּתַב זֶה רַק לְתֻרַץ דִּבְרֵי רַב הַאי גָּאוֹן, אֲבָל לְרַשְׁבָּ"א (שם) אִפְשָׁר דִּכְכִי הַאי גַּוְונָא נָמֵי לֹא פְּסִיקָא לֵיהּ לְהָקֵל, וְכַאֲשֶׁר בָּאַמְתְּ מְפַקְפֵּק הַפ"ח (ס"ב) מֵאד בְּקִבּוּלָא זוֹ, וְהִמְחַבֵּר שֶׁהַבְּתִיק לְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א אֶפְשָׁר דְּאַף בְּכִהַאי גַּוְונָא אָסוּר, וּלְפִי זֶה לֹא מַיְרֵי הַמְחַבֵּר כְּלָל בְּרֵישָׁא בְּאֵינוֹ נָחוּץ,

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו"ע הרב (ס"י) כתב: במה דברים אמורים לזימון בעשרה, שלדבר שבקדושה אין עניית המיעוט מעכבתם, אבל לזימון בג' צריך שהב' ישמעו מפי המזמן עד סיום ברכת הזן וגם שיענו אחריו ברוך שאכלנו כו' ואם לאו אין כאן זימון כלל. **ב]** ובשו"ע הרב (שם בסוגריים) השווה דין השומע ואינו מדבר לדין המדבר ואינו שומע שלזימון בעשרה מצטרפים ולא לזימון בשלשה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ב שם מ"ו (ע"א) וּכְרב נְחֶמְן הָרַ"ף (לד.) וְהָרַמְבַּ"ם (פ"ה ה"ב).

וַאֲפִלּוּ לֹא רָצָה לְהַפְסִיק, מְזַמְּנִין עָלָיו בֵּין עוֹנָה (ג) בֵּין אֵינוֹ עוֹנֶה כָּל שֶׁהוּא עוֹמֵד שָׁם. [*] אֲבָל שְׁנַיִם אֵין חַיָּבִים לְהַפְסִיק לְאֶחָד, וְהִלְכָךְ (ד) אֵין חִיּוּב זִמּוּן חָל עַד שֶׁיִּתְרַצּוּ לְהַפְסִיק וּלְבָרֵךְ, וְאִם לֹא רָצוּ לְהַפְסִיק וְזִמֵּן הוּא עֲלֵיהֶם, לֹא עָשָׂה כְּלוּם. וְאִם לֹא רָצוּ לְהַפְסִיק, אַף הוּא (ה) אֵינוֹ רַשַּׁאי לְבָרֵךְ וְלָצֵאת (ג) לַשּׁוּק * עַד שֶׁיִּגְמְרוּ הַשְּׁנַיִם וְיִזַּמֵּן עֲלֵיהֶם, שֶׁהֲרֵי כְּבָר נִתְחַיֵּב הוּא בְּזִמּוּן אֶת הַכֹּל, וְכֵן נוֹהֲגִין (הרא"ש (פ"ז סי' יג) ותוספות (מו. ד"ה מד) והרבינו יונה (לד. ד"ה ומעתה) בשם בעל הלכות גדולות (הל' ברכות פ"ו) והטור). וְאִם הָיָה דַּעְתּוֹ * לַחְזֹר וְלֶאֱכֹל (ד) פַּת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָכַל אֲחַר כַּן, כְּשֶׁרוֹצֶה לְבָרֵךְ מִתְּחִלָּה בִּרְכַּת הַזָּן, וְכָל שֶׁכֵּן אִם חָזַר וְאָכַל (הרבינו יונה פרק שלשה שאכלו (שם)) (טור):

ב [אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְסִיק אֶלָּא (ו) עַד שֶׁיֹּאמַר בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וְכוּ', וְחוֹזֵר וְגוֹמֵר סְעוּדָתוֹ (ז) בְּלֹא בְרָכָה בְּתִחִלָּה. הַגָּהּ: (ח) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְסִיק (ט) עַד שֶׁיֹּאמַר הַזָּן אֶת הַכֹּל, וְכֵן נוֹהֲגִין (הרא"ש (פ"ז סי' יג) ותוספות (מו. ד"ה מד) והרבינו יונה (לד. ד"ה ומעתה) בשם בעל הלכות גדולות (הל' ברכות פ"ו) והטור). וְאִם הָיָה דַּעְתּוֹ * לַחְזֹר וְלֶאֱכֹל (ד) פַּת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא אָכַל אַחַר כַּן, כְּשֶׁרוֹצֶה לְבָרֵךְ מִתְּחִלָּה בִּרְכַּת הַזָּן, וְכָל שֶׁכֵּן אִם חָזַר וְאָכַל (הרבינו יונה פרק שלשה שאכלו (שם)) (טור):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

רוּפְּא. וְדַעְתּוֹ דְּכִשְׁבִיל שֶׁזֶּה נִתְרַצֶּה אֵין הָאֲרִבָּעָה חַיָּבִים לְהַפְסִיק, כֵּיוָן דְּכָאֶמֶת חֲמִשָּׁה לֹא נִמְרוּ סְעוּדָתַיְיהוּ עַיֵּן שָׁם: [בשו"ע] **אֲבָל שְׁנַיִם כו'.** וְכָתַב בִּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"א) בְּשֵׁם סְעוּדַת הַיְיהוּ עַיֵּן שָׁם:

בֵּאוּר הַיטֵב

הַמְּגַן אַבְרָהָם (שם), וְנִרְאֶה לִי דְּיכוֹלִין לְהַצְטָרֵף לִשְׁבָעָה אֲחֵרִים לוֹמַר אֱלֹהֵינוּ, דְּלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר פָּרַח זִמּוּן דְּאֶמְיָרַת אֱלֹהֵינוּ, דְּכָל בֵּי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שְׁרָיָא. וַאֲפִלּוּ יֵשׁ חֲמִשָּׁה שֶׁהַפְסִיקוּ מִצְטָרְפִין עִם חֲמִשָּׁה אֲחֵרִים לְבִרְכַּת אֱלֹהֵינוּ. מִגֵּן אַבְרָהָם (שם): (ג) **לַשּׁוּק.**

עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קצ"ג סָעִיף קָטָן ו' מָה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם בְּשֵׁם הַטַּ"ז (שם סק"ו): ב (ז) **פַּת.** וְאִם לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל פַּת רַק פְּרִפֶּרֶת, אֵין צָרִיךְ לַחְזֹר אֶלָּא לְמָקוֹם שֶׁפָּסַק. דְּרֵכֵי

בֵּאוּר הֲלָכָה

אֲבָל כָּל זֶה דּוֹחֵק). אָמְנָם בְּאוֹר זָרוּעַ (ח"א סי' קפו) מַשְׁמַע דְּדִבְרֵי רַב הַאי גָּאוֹן וְרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (שֶׁהוּא הַיַּשׁ מַרְפוּתֵינוּ שֶׁהֵבִיא שָׁם בִּדְמוּכָח לְהַמְעַיֵּן) מִיְּרֵי בְּשֶׁהַצְּרוּכוֹ הַשְּׁנַיִם לָצֵאת וְדַוְקָא אֲז צָרִיךְ הָאֶחָד לְהַפְסִיק לָהֶם, וְכֵן בְּרַבֵּנוּ יוֹנָה (לג. ד"ה ואיכ) כָּתַב דְּהַאי אֵין שְׁנַיִם מַפְסִיקִין לְאֶחָד מִיְּרֵי בְּשֶׁשֵּׁשׁ לְהָאֶחָד דָּבָר נָחוּץ וְאַף עַל פִּי כֵן אֵין שְׁנַיִם מַפְסִיקִין לְאֶחָד, וּמִפְּתָמָא הוּא הַדִּין אֶחָד מַפְסִיק לִשְׁנַיִם אַיְירֵי נַמִּי בְּכִי הַאי גַּוְונָא, וְכֵן בְּחִדּוּשֵׁי הָרְאָ"ה לְהִלְכוֹת הָרַ"ף (פקודת הלויים דף מה:) מְבֹאָר לְהָדְיָא דְּמִיְּרֵי בְּשֶׁהַשְּׁנַיִם הַצְּרוּכוֹ לָצֵאת עַיֵּן שָׁם. **הַיּוֹצֵא מִכָּל זֶה דְּהַיְכָא דְּהַשְּׁנַיִם אֵינָם נִחוּצִים לָצֵאת צָרִיךְ עִיּוּן אִם יְכוֹלִים לְהַכְרִיחַ לְהָאֶחָד שֶׁיַּפְסִיק מִסְּעוּדָתוֹ לָצֵאת, אַף מִמִּדַּת דֶּרֶךְ אֶרֶץ אֶפְשָׁר דִּלְכַלַּי עָלְמָא צָרִיךְ לְהַפְסִיק בְּכָל גַּוְנֵי,** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּאוֹר זָרוּעַ (שם) דִּלְרַשִׁ"י (מה: ד"ה אחד) שָׁפוֹכֵר דְּהַאי אֶחָד מַפְסִיק הוּא מִפְּנֵי דֶּרֶךְ אֶרֶץ, מַפְסִיק בְּכָל גַּוְנֵי עַיֵּן שָׁם, וְאֶפְשָׁר דְּשִׁאֲרֵי פּוֹסְקִים נַמִּי לֹא פְּלִיגִי עֲלֵהּ בָּזֶה:

* **עַד שֶׁיִּגְמְרוּ הַשְּׁנַיִם. אֶת סְעוּדָתָן. אֲבָל מִשֶּׁגָּמְרוּ אֶת סְעוּדָתָן שׁוּב אֵין לָהֶם רְשׁוּת לְשִׁהוֹת יוֹתֵר לְצַעֵר אֶת הַשְּׁלִישִׁי הָרוֹצֶה לְזַמֵּן וּלְבָרֵךְ,** וְהֵכִי דַּיְיקָ לִישָׁנָא דְּגָמְרָא (מה:) דְּקָאָמַר אֵין שְׁנַיִם מַפְסִיקִין לְאֶחָד וְהֵינוּ לְהַפְסִיק מֵהַסְּעוּדָה דְּוַקָא:

ב * **לַחְזֹר וְלֶאֱכֹל פַּת. אֲבָל אִם לֹא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לֶאֱכֹל רַק פְּרִפֶּרֶת אוֹ בְּשַׂר וְדָגִים וְיָצָא בָּזֶה, יָצָא יְדֵי חוֹבַת בִּרְכַּת הַזָּן, וְאֵין צָרִיךְ לְהַתְחִיל מִתְּחִלַּת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן רַק מִבִּרְכַּת נוֹדֶה לְךָ וְאֵילָךְ, וְיִזָּהֵר לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא יִשְׁתֶּה בֵּינְתַיִם. וְאַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן יְבָרֵךְ מֵעַיִן שָׁלֹשׁ שֶׁהִיא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל הַפֵּרְפֶּרֶת שֶׁהִיא מֵחֲמֶשֶׁת הַמִּינִין, כִּי לֹא נִפְטְרָה בִּבְרִכַּת הַמָּזוֹן הוֹאִיל וְלֹא בֵּרַךְ בָּהּ בִּרְכַּת הַזָּן** [מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה)]. **וְעַיֵּן בְּפִרְי מְגַדִּים** (א"א סק"ג) **שְׁמִסְתַּפֵּק בִּדְבָרִים שֶׁבִּרְכָתָן בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת אִם צָרִיךְ שׁוּב לְבָרֵךְ אוֹ אִפְשָׁר שֶׁיֵּצֵא בִּבְרִכַּת נוֹדֶה לְךָ, וְגַם בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה צָרִיךְ עִיּוּן אִם יֵשׁ לְבָרֵךְ עַיֵּן שָׁם. הֶעָתַקְתִּי דִּבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים בָּזֶה אַךְ לִבִּי מְגַמְגֵּם, דִּמְמֵנַּן אַבְרָהָם** (שם) **מַשְׁמַע קְצָת דְּגַם לְכַתְּחִלָּה מֻתָּר לֶאֱכֹל דְּבָר שֶׁאֵינוֹ פַּת אַחַר שֶׁהִצְטָרֵף לְזִמּוּן וְיָצָא בִּבְרִכַּת הַזָּן,** [א] **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא נִהִירָא,** דְּנִהִי דִּבְשִׁבְלֵי לֶקֶט (סי' קנ) הַמְעַיֵּן בּוֹ מַשְׁמַע קְצָת כֵּן, מִכָּל מָקוֹם הָרַאֲבַ"ד הַמּוּבָא בְּרֹאשׁ סִימָן י"ב בְּפֶרֶק שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ מוּכָח בְּהָדְיָא דְּלֹא סְבִירָא לַהּ כֵּן, וְגַם הָרַשְׁבָּ"א (מו. ד"ה עד) הִסְכִּים לִדְבָרָיו עַיֵּן שָׁם, וְגַם הָרֹא"ש גּוּפֵהּ לֹא פְּלִיג עֲלֵהּ אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָרֵי אֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא מִפְּסִיק סְעוּדָתוֹ כְּדֵי שֶׁיְּזַמְּנוּ עָלָיו, וּלְדִידֵיהּ הֵיכָא שֶׁחוֹזֵר לִסְעוּדָתוֹ מִפְּתָמָא לֹא כְּדֵי לָצֵאת מִתְּחִלָּה בִּבְרִכַּת הַזָּן, אֲבָל אֵין הָכִי נַמִּי דְּאִם הִתְחִילָה לָצֵאת בִּבְרִכַּת הַזִּמּוּן דְּדוֹמֶה כְּאִלּוּ הוּא מְבָרֵךְ בְּצַעֲמוֹ, כְּדַאי גַּם הוּא מִדָּה דְּאִסּוּר לֶאֱכֹל שׁוּם דָּבָר בְּאֶמְצַע בִּרְכַּת הַמָּזוֹן קֹדֶם שֶׁגּוֹמֵר אוֹתָהּ, **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ג) בֵּין אֵינוֹ עוֹנֶה וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאַף עַל פִּי כֵן הֵם יוֹצְאִים יְדֵי זִמּוּן כֵּיוָן שֶׁהוּא עוֹמֵד שָׁם וְשׁוֹמֵעַ וְיָכוֹל לַעֲנוֹת (וְלֹאֲפוּקֵי כְּשֶׁיָּצָא לַחוּץ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קצ"ד סָעִיף ב' (ובמשנ"ב סק"ו)). (ד) וּמֵהוּא הוּא בְּוַדַּאי אֵינוֹ יוֹצֵא אֶלָּא אִם כֵּן הִפְסִיק וְעָנָה עִמָּהֶם: **(ד) אֵין חִיּוּב זִמּוּן חָל וְכוּ'.** הַלְשׁוֹן מְגֻמְגָּם (שם): (ג) **לַשּׁוּק,** וְהַכַּוָּנָה דְּאֵין חַיָּבִים עַתָּה לְזַמֵּן עִם הָאֶחָד: **(ה) אֵינוֹ רַשַּׁאי.** הַב"ח (ס"ב) חוֹלֵק עַל זֶה, וְדַעְתּוֹ דְּאֵין חִיּוּב זִמּוּן חָל עַד שֶׁיִּגְמְרוּ כָּל הַשְּׁלֹשָׁה אֶת סְעוּדָתָם, וְעַל כֵּן קֹדֶם שֶׁגָּמְרוּ הַשְּׁנַיִם רַשַּׁאי הָאֶחָד לְבָרֵךְ בְּפָנֵי עַצְמוֹ וְלָצֵאת, וְהָעִתִּיקוּ הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) לַהֲלָכָה. אֲבָל כָּל (ד) הָאַחֲרוֹנִים חוֹלְקִין עָלָיו, וְדַעְתָּם כְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּמִכַּיוָן שֶׁהִתְחִילוּ לֶאֱכֹל בְּיַחַד חָל מִיָּד חוֹבַת זִמּוּן עֲלֵיהֶם, וְאֵין שׁוּם אֶחָד מֵהֶם שֶׁגָּמַר סְעוּדָתוֹ קֹדֶם רַשַּׁאי לְבָרֵךְ בְּפָנֵי עַצְמוֹ וְלָצֵאת. (ה) מֵיהוּ אִם הָיָה דָּבָר נָחוּץ מְאֹד שֶׁנּוֹגֵעַ לְהָפְסֵד מָמוֹן וְכַדּוֹמֶה, (ו) אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל לְהָאֶחָד לְבָרֵךְ בְּפָנֵי עַצְמוֹ קֹדֶם שֶׁגָּמְרוּ הַשְּׁנַיִם סְעוּדָתָם וְלָצֵאת. אַף בְּאֹפֶן זֶה טוֹב יוֹתֵר שֶׁהַשְּׁנַיִם יִתְנַהֲגוּ בָּזֶה (ז) לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין, וְיַפְסִיקוּ מִסְּעוּדָתָם וִיזַמְּנוּ עֲלֵיהֶם: **ב (ו) עַד שֶׁיֹּאמַר וְכוּ'.** דְּבָזֶה לְבַד יוֹצְאִים יְדֵי בִּרְכַּת הַזִּמּוּן: **(ז) בְּלֹא בְרָכָה בְּתִחִלָּה.** דְּהֵינוּ שֶׁאֵין צָרִיךְ עוֹד הַפְּעַם נְטִילַת יָדַיִם וְהַמּוֹצִיא, שֶׁהֲרֵי כְּשֶׁפָּסַק בִּשְׁבִיל בִּרְכַּת הַזִּמּוּן לֹא הִפְסִיק דַּעְתּוֹ מֵלֶאֱכֹל עוֹד. וְאִם לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ לַחְזֹר וְלֶאֱכֹל וְחוֹזֵר וְאוֹכֵל, (ח) צָרִיךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא בְּתִחִלָּה (ט) וְגַם נְטִילַת יָדַיִם מִמֵּילָא: **(ח) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְהַפְסִיק.** סְבִירָא לְהוּ דְּאַף דְּבִרְכַּת הַזָּן לָאו לְגַמְרֵי מִבִּרְכַּת זִמּוּן הִיא דְּהָרֵי הַיְחִיד אוֹמֵר אוֹתָהּ גַּם כֵּן, אֲפִלּוּ הָכִי שַׁיָּכָא לְבִרְכַּת זִמּוּן, דִּנְבָרֵךְ לְבַד אֵינָהּ בְּרָכָה, שֶׁאֵין בָּהּ שֵׁם וּמַלְכוּת, וְקָאֵי עַל מָה שֶׁמְּבָרֵךְ הַמְזַמֵּן אַחַר כָּךְ בִּרְכַּת הַזָּן: **(ט) עַד שֶׁיֹּאמַר הַזָּן.** וְחוֹזֵר וְגוֹמֵר סְעוּדָתוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר, וְאַחַר כָּךְ מְבָרֵךְ מִתְּחִלַּת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כְּמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ הָרַמְ"א לְבַסּוֹף. וְהַטַּעַם, דְּאַף דְּשָׁמַע בִּרְכַּת הַזָּן מִפִּי הַמְזַמֵּן מִכָּל מָקוֹם הָרֵי צָרִיךְ לְבָרֵךְ כָּל הַבִּרְכַּת הַמָּזוֹן בִּשְׁבִיל מַה שֶּׁאָכַל אַחַר כָּךְ. וּמִסַּיּם הָרַמְ"א עוֹד דְּאֲפִלּוּ לֹא אָכַל אַחַר כָּךְ, אִם רַק בְּדַעְתּוֹ הָיָה [בְּעֵת שֶׁפָּסַק כְּדֵי לִשְׁמֹעַ בִּרְכַּת הַזִּמּוּן] לַחְזֹר אַחַר כָּךְ מַתְחִילַת מִתְּחִלַּת בִּרְכַּת הַזָּן, דְּכֵיוָן דְּדַעְתּוֹ הָיָה לֶאֱכֹל עוֹד מִסְּתָמָא לֹא כְּוַן לְצֵאת בִּבְרִכַּת הַזָּן מִפִּי הַמְזַמֵּן. אַף אִם לֹא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לֶאֱכֹל עוֹד וְלֹא אָכַל, כְּשֶׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מַתְחִיל מִן נוֹדֶה לְךָ כְּמוֹ בְּכָל מָקוֹם כְּשֶׁשָּׁמַע בִּרְכַּת הַזִּמּוּן. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ"ג סָעִיף ז' וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס"ק כח).

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"א) וּשְׁאֲרֵי אַחֲרוֹנִים: **(ג)** דְּהָא חִיּוּב זִמּוּן חָל מֵעֵת הַתְּחָלַת הַסְּעוּדָה כְּנַ"ל בְּסִימָן קצ"ג סָעִיף ד' (ובמשנ"ב סק"ו): **(ד)** ט"ז (סק"א) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג) וּמֵגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"ד) [וּבְבֵית מֵאִיר הוֹכִיחַ מֵהָרַשְׁ"י (ג: ד"ה ולא אמרן) שֶׁהֵבִיא הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב) גַּם כֵּן לְהֶפֶךְ עַיֵּן שָׁם], וּבְבֵאוּר מַהֲרַ"מ בַּצְעַט (פ"ז אות ז) גַּם כֵּן הִסְכִּים לִדְיָנָא דְּלֹא כְּהַב"ח, וּבָאֲמֶת בְּאוֹר זָרוּעַ (סי' קפו) מוּכָח בְּהָדְיָא בְּפֶרוּשׁ רַב הַאי גָּאוֹן כְּדִבְרֵי הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש רבינו בשם הראב"ד) עַיֵּן שָׁם: **(ה)** בַּיִת יוֹסֵף (שם) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ג) וּשְׁאֲרֵי אַחֲרוֹנִים: **(ו)** עַיֵּן בְּכ"ח (ס"ב) וְאֵלִיָּה רַבָּה (שם) וּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"ב): **(ז) אֶחָד,** דְּהָא בְּבַעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת (הלכות ברכות פ"ז) וְהַעְתִּיקוּ הַסַּמַ"ג (עשין כו) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טו ח"ז) מַשְׁמַע דִּלְמַנִּים מְשׁוּרַת הַדִּין צָרִיךְ תָּמִיד לְהַפְסִיק אַף שְׁנַיִם לְאֶחָד, וְגַם בְּלָאו הָכִי הָלֹא יִצְטָרְכוּ לְחַפֵּשׂ אַחַר כָּךְ אַחַר עוֹד אֶחָד מִן הַשּׁוּק שֶׁיִּצְטָרֵף עִמָּהֶם לְזִמּוּן וּכְדִלְעֵיל, וְאִם כֵּן יוֹתֵר טוֹב שֶׁיַּפְסִיקוּ הֵם לְהָאֶחָד שֶׁאֵכֶל עִמָּהֶם בְּיַחַד: **ב (ס)** מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ה), וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְהָא דְּסִימָן קע"ט סָעִיף א' דְּלְהָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה (ל. ד"ה אלא) (וְהָרַ"ן) (חולין כח: ד"ה גמ' ומהדה) אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל אֲכִילָה אֲפִלּוּ הִפְסִיחַ דַּעְתּוֹ, דְּהָכָא גָּרַע כֵּיוָן שֶׁגַּם בָּרַךְ בִּרְכַּת הַזִּמּוּן. **(ט) וּלְעִנְיַן הַבְּרָכָה** יֵשׁ לְעַיֵּן בְּסִימָן קס"ד בְּאַחֲרוֹנִים שָׁם הֵיכָא דְּהָרֵי הֶסַּח הַדַּעַת גָּמוּר:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו"ע הרב (ס"ג) כתב כהמג"א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

רא מִי הוּא הַמְבָרֵךְ. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א (א) א**גָּדוֹל** (ט) [א] **מְבָרֵךְ אֲפִלּוּ * בָּא** (ב) **בַּסּוֹף,** ב**וְאִם רָצָה לִתֵּן רְשׁוּת לַקָּטָן לְבָרֵךְ, רַשַּׁאי.** ג**וְהָנֵי מִלֵּי כְּשֶׁאֵין שָׁם אוֹרֵחַ, אֲבָל** (ג) **אִם יֵשׁ שָׁם אוֹרֵחַ, הוּא** (ג) [ב] (ד) **מְבָרֵךְ אֲפִלּוּ אִם בַּעַל הַבַּיִת גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵךְ** (ג) **לְבַעַל הַבַּיִת.** (ה) **וּמַה בִּרְכָה מְבָרְכוּ, יְהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא יֵבוֹשׁ וְלֹא יִכָּלֵם בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא, וְיַצְלִיחַ בְּכָל נְכָסָיו, וְיִהְיוּ נְכָסָיו מֻצְלָחִים וּקְרוֹבִים לָעִיר, וְלֹא יִשְׁלֹט שָׂטָן בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו, וְאַל יִזְדַּקֵּק לְפָנָיו שׁוּם דָּבָר חֵטְא וְהִרְהוּר עָוֹן מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. * דוְאִם בַּעַל הַבַּיִת רוֹצֶה**

א בָּרְכוֹת מ״ז (ע״א).
ב תּוֹסְפוֹת (שם ד״ה והלכתא) מַעוּבְדָּא דְּרַב וְרַבִּי חִיָּיא שָׁם (מ״ו). ג שָׁם (מ״ה) [מ״ר] (ע״א). ד הָרא״ש שָׁם (פ״ז סי׳ יא).

בַּאֵר הַיטֵב

מֹשֶׁה (אות ב), בַּ״ח (ס״ה). וְאִם אֵכֶל פְּרִפֶרֶת צָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה כֵּיוָן דְּלֹא אָמַר הֵזֶן. וּמִכָּל מָקוֹם יְזַהֵר לְכַתְחִלָּה שֶׁלֹּא יִשְׁיַח בֵּינְתַיִם. (שָׁלֵ״ה) [שֶׁבָּלֵי הַלֶּקֶט] (סי׳ קנ), מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג):

א (ט) **מְבָרֵךְ.** וְאִם הַגָּדוֹל מוֹצִיא לְחֶה שֶׁקּוֹרִין הוּשט״ן יְבָרֵךְ אַחֵר, כִּי אֵין זֶה נָכוֹן שֶׁיַּפְסִיק הַרְבֵּה פְּעָמִים וְיִהְיֶה רוֹקֵק וְהָאֲחֵרִים יִמְתִּינוּ. מַהַרַ״ם (ברכות מהרי״ם הל׳ דימון בהג״ה). מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א). וְכֵן לְכַתְּחִלָּה לֹא יִתֵּן לְבָרֵךְ לְקָטוֹעַ אֶצְבַּע אוֹ לְמַכָּה שְׁחִין. תְּשׁוּבַת חַוֹת יָאִיר סִימָן קע״ו: (ז) **מְבָרֵךְ.** אוֹרֵחַ שֶׁהוּא נָזִיר, עַיֵּן בְּתְשׁוּבַת חֶכֶם צְבִי סִימָן קס״ח וּבְסֵפֶר פְּרִי הָאָרֶץ (ח״א) חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן ה׳: (ג) **לְבַעַל הַבַּיִת.** וּבֵרַכְתָּ אֶת ה״ אֱלֹהֶיךָ (דברים ח י), אֶת לְרַבּוֹת בַּעַל הַבַּיִת. מַהַרַ״ש (מנהגי מהרי״ש סי׳ תצז):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּאֶחָד הַמַּפְסִיק לִשְׁנַיִם יָכוֹל לְהַפְסִיק כַּמָּה פְּעָמִים, כְּגוֹן שֶׁמִּתְחִלָּה אָכְלוּ שְׁלֹשָׁה וְהִפְסִיק לָהֶם אֶחָד, וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ שְׁנַיִם אֲחֵרִים וְאָכְלוּ עִם הָאֶחָד, (י) יָכוֹל זֶה עוֹד הַפַּעַם לְהַפְסִיק לִשְׁנַיִם אֵלּוּ, דְּלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר פָּרַח זִמּוּן מִנַּיְיהּ, כֵּיוָן שֶׁנִּצְטָרְפוּ עִמּוֹ שְׁנַיִם שֶׁלֹּא זִמְּנוּ יְכוֹלִין לְזַמֵּן עֲלֵיהֶם, וְכֵן פַּעַם שְׁלִישִׁית וְיוֹתֵר. אֲבָל אִם הָיוּ חֲמִשָּׁה בַּחֲבוּרָה אַחַת וְהִפְסִיק אֶחָד לִשְׁנַיִם, שׁוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְזַמֵּן עִם שְׁנַיִם (מַ)הַנִּשְׁאָרִים דְּפָרַח זִמּוּן מִנַּיְיהוּ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים], א[וּמַשְׁמַע אֲפִלּוּ אָכְלוּ אַחַד כָּךְ בִּיחִד. וְכֵן פָּסַק אֲבָן הָעוֹזֵר חוֹלֵק עַל זֶה, אַף כַּמָּה אַחֲרוֹנִים מְיַשְּׁבִין אֶת דְּבָרָיו]. אֲבָל אִם הָיוּ שִׁבְעָה אוֹ שְׁמוֹנָה וְהִפְסִיק לִשְׁנַיִם מֵהֶם, יָכוֹל אַחַר כָּךְ לְהַפְסִיק עוֹד הַפַּעַם לְהַשְׁאָר, דְּלֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה פָּרַח זִמּוּן מִנַּיְיהוּ כֵּיוָן שֶׁהָיָה בָּהֶן כְּדֵי זִמּוּן. עוֹד כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים כְּשֶׁם שֶׁאָחַד מַפְסִיק לִשְׁנַיִם לְהִצְטָרֵף לְזִמּוּן, (יא) הוּא הַדִּין שְׁלֹשָׁה (יב) אוֹ אַרְבָּעָה צְרִיכִין לְהַפְסִיק מִפְּעוּדָתָם לְהַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה וּלְבָרֵךְ בַּשֵּׁם, אַף דְּבָזֶה לְכַלֵּי עָלְמָא אֵין צְרִיכִין לְהַפְסִיק רַק עַד בְּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁאָכַלְנוּ וְכוּ׳ וְלֹא יוֹתֵר. וְאִם אָכְלוּ בְּיִחַד אַחַר כָּךְ לְאַחַר שֶׁהִפְסִיקוּ, יְכוֹלִין לְבָרֵךְ בְּזִמּוּן, וְלֹא פָּרַח זִמּוּן מִנַּיְיהוּ, כִּי לֹא נִצְטָרְפוּ מֵעִקָּרָא רַק לְהַזְכִּרַת הַשֵּׁם. וְכֵן יְכוֹלִין אַחַר כָּךְ לְהִצְטָרֵף לְשִׁשָּׁה אֲחֵרִים שֶׁאָכְלוּ אֲפִלּוּ לְזַמֵּן בַּשֵּׁם, דְּלֹא שַׁיָּךְ לוֹמַר פָּרַח זִמּוּן דַּאֲמִירַת אֱלֹהֵינוּ, דְּאֲכָל בֵּי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא. וְכֵן אִם יֵשׁ אֲפִלּוּ חֲמִשָּׁה שֶׁהִפְסִיקוּ לַחֲמִשָּׁה אֲחֵרִים, מִצְטָרְפִין אַחַר כָּךְ לַחֲמִשָּׁה אֲחֵרִים לְבִרְכַּת אֱלֹהֵינוּ כְּשֶׁאוֹכְלִים עַל כָּל פָּנִים כַּזַּיִת פַּת בְּיִחַד [אַחֲרוֹנִים]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מַהֲרִי״ץ (ערך לחם), מְצִינוּ שֶׁרַב פָּפָּא הִפְסִיק מִפְּנֵי אַבָּא בָּרִיהּ לְהַחְשִׁיבוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בִּבְרָכוֹת דַּף מ״ה (ע״ב). וְכָתַב בְּבִרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ב) עוֹד, נִרְאֶה לִי אִם הַשָּׁנִים הָלְלוּ בָּנָיו אוֹ תַּלְמִידָיו שֶׁל הַשְּׁלִישִׁי, חַיָּבִים לְהַפְסִיק לְכִבּוּד רַבָּם אוֹ אֲבִיהֶם, וְקָצַת רְאָיָה כו׳:

א [א] **מְבָרֵךְ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן שְׁאֵלוֹת יַעֲבֵ״ץ (ח״א) סִימָן ע״ד שֶׁפֵּאֵר שְׁנוֹהֲגִין לָתֵת לְאֵבֶל לְבָרֵךְ דַּוְקָא בְּשָׁנִיהֶם שָׁרִים, אֲבָל אִם בַּעַל הַבַּיִת אֵבֶל וְיֵשׁ לוֹ אוֹרֵחַ, אוֹ אִם אוֹרֵחַ אֵבֶל, בְּכָל גְּוָנָא אִם בַּעַל הַבַּיִת רוֹצֶה לְבָרֵךְ הֶרְשׁוּת בְּיָדוֹ עַיֵּן שָׁם: [ב] **מְבָרֵךְ.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב שֶׁהָרְאָה מָקוֹם לְשׁוּ״ת חֶכֶם צְבִי אוֹרֵחַ שֶׁהוּא נָזִיר כו׳, וְהַבַּאתִי דִּבְרֵי הַתְּשׁוּבָה הַהִיא לְעֵיל (סי׳ קצ ד״ה ישתנם). וְלֹא בְּאוֹרֵחַ תַּלְיָא מִלְּתָא כְּלָל רַק שֶׁכָּךְ הָיָה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁכִּבְּדוּ הָאוֹרֵחַ שֶׁהָיָה נָזִיר לְבָרֵךְ, וְנָתַן הַכּוֹס לְאַחֵר, וְהוּא זִמֵּן בְּשֵׁם וּבִרְךָ, וְזֶה שֶׁהָיָה תּוֹפֵס הַכּוֹס

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * **בָּא בַּסּוֹף.** בְּגְמָרָא (מז.) אִיתָא דְּאִיכָּא מַאן דְּאָמַר דְּאִם בָּא גָּדוֹל לְבַסּוֹף אֵינוֹ מְבָרֵךְ דְּעִקַּר שֶׁבַּפְּעוּדָה מְבָרֵךְ [אֶחָד מֵאוֹתָן שֶׁהָיוּ בְּתְחִלַּת הַפְּעוּדָה. רַשְׁ״י (שם ד״ה ע״ר)], וְהַגְּמָרָא מַסִּיק דְּהִלְכְתָא גָּדוֹל מְבָרֵךְ אֲפִלּוּ בָּא לְבַסּוֹף. וְלִכְאוֹרָה מַשְׁמַע דְּהַיְינוּ עַל כָּל פָּנִים רַק בְּגָדוֹל מִשּׁוּם חֲשִׁיבוּתוֹ, אֲבָל בְּסָתָם אֲנָשִׁים כַּלֵּי עַלְמָא מוֹדִים דְּעִקַּר שֶׁבַּפְּעוּדָה מְבָרֵךְ וְלֹא מִי שֶׁבָּא בְּסוֹף הַפְּעוּדָה, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* **וְאִם בַּעַל הַבַּיִת רוֹצֶה לְזַמֵּן וְכוּ׳ לְמִי שֶׁיִּרְצֶה. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (סק״ז) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דִּרְשׁוּת בְּיָדוֹ לִתֵּן לְאַחֵר אַף שֶׁאֵינוֹ אוֹרֵחַ,** כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. **וְיֵשׁ לְעַיֵּן אִם יֵשׁ שָׁם גָּדוֹל, אִם רַשַּׁאי הַבַּעַל הַבַּיִת לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ הַזִּמּוּן וְלִתֵּן לְאַחֵר אוֹ אֲפִלּוּ לְעַצְמוֹ. דְּהָא בְּעָלְמָא קַיְימָא לַן דְּגָדוֹל מְבָרֵךְ, וְרַק אִם יֵשׁ אוֹרֵחַ שֶׁמִּסְכֵּךְ אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת אָמְרוּ דִּיבָרֵךְ הוּא כְּדֵי שִׁיְּבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת, אֲבָל אִם הָאוֹרֵחַ אֵינוֹ מְבָרֵךְ, שַׁפִּיר נִרְאֶה דְּקַיְימָא זְכוּת הַבְּרָכָה לְהַגָּדוֹל, וְלָמָּה יִהְיֶה זֹאת בְּרִשׁוּת בַּעַל הַבַּיִת לְהַעֲבִיר מֵהַגָּדוֹל. וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָאוֹרֵחַ הוּא הַגָּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם גַּם כֵּן, בְּוַדַּאי לְכָאוֹרָה אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַעֲבִיר מִמֶּנּוּ. וְהַשְׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁהִרְשָׁה לְבַעַל הַבַּיִת לִתֵּן לְמִי שִׁירְצֶה, אִפְשָׁר דְּמִיירֵי כְּשֶׁאֵין שָׁם גָּדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם הָיוּ שָׁוִין.** וּבְפֶרֶט דְּיֵשׁ מִן הַפּוֹסְקִים דְּסָבְרִי לְהוּ דִּלְעוֹלָם הַזְּכוּת הוּא לְהַגָּדוֹל, וְאוֹרֵחַ דְּמְבָרֵךְ הוּא רַק בְּשָׁוִין [עַיֵּן תּוֹסְפוֹת רַבֵּנוּ יְהוּדָה (מו. ד״ה אורח) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (לג: ד״ה ואורחו)]. **וְהִנֵּה לְעִנְיַן בַּעַל הַבַּיִת בְּעַצְמוֹ, יֵשׁ לְצַדֵּד וְלוֹמַר דְּאֲפִלּוּ יֵשׁ גָּדוֹל הֶרְשׁוּת בְּיָדוֹ לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ,** דְּהָא מְשְׁמַע בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ דְּמַעֲלַת הָאוֹרֵחַ חֲשׁוּבָה יוֹתֵר מִמַּעֲלַת גָּדוֹל כְּדֵי שֶׁיְּבָרֵךְ אֶת בַּעַל הַבַּיִת, וּלְפִי הַמְבֹאָר לְקַמָּן (ס״ד) דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר אַחַר כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה יְכוֹל הַבַּעַל הַבַּיִת לוֹמַר כְּלוּם תִּקְנוּ אֶלָּא מִשּׁוּם תַּקָּנָתָא דִּידִי אֲנָא בָּזֶה נִיחָא לִי טְפֵי, **וְרַק לְעִנְיַן לִתֵּן לְאַחֵר לְכָאוֹרָה מִסְתַּבֵּר כְּדִבָּרֵינוּ, דִּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם גָּדוֹל אֵין לוֹ רְשׁוּת לָזֶה:**

א (א) **גָּדוֹל מְבָרֵךְ.** הַיְנוּ הַגָּדוֹל בְּחָכְמָה שֶׁבְּכָל הַמְסֻבִּין, הוּא יִהְיֶה הַמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְכֻלָּם. (ט) וְאַף דְּהַשְׁתָּא הַמִּנְהָג שֶׁכָּל אֶחָד מְבָרֵךְ לְעַצְמוֹ בְּלַחַשׁ וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קפ״ג (ס״ז), מִכָּל מָקוֹם מִנְהַג דֶּרֶךְ אֶרֶץ הוּא הַמְזַמֵּן. (כ) וּמַיְירֵי שֶׁכָּל הַמְסֻבִּין הֵם בַּעֲלֵי בָּתִּים שֶׁאָכְלוּ מִשֶּׁלָּהֶן, דְּאִם הָיָה אֶחָד בַּעַל הַבַּיִת הַדָּבָר תָּלוּי בּוֹ לִתֵּן לְאוֹרֵחַ לְבָרֵךְ וּכְדִלְקַמָּיהּ, אוֹ לְמִי שִׁירְצֶה מִבְּנֵי בֵּיתוֹ וִיבָרֵךְ גַּם כֵּן לְבַעַל הַבַּיִת. אִם הָיָה אֶחָד מוֹצִיא לַחְה [שֶׁקּוֹרִין הוּשְׁ״ט] יְבָרֵךְ אַחֵר, כִּי אֵין זֶה נָכוֹן שֶׁיַּפְסִיק הַרְבֵּה פְּעָמִים וְיִהְיֶה רוֹקֵק וְהָאֲחֵרִים יַמְתִּינוּ [אַחֲרוֹנִים]. יֵשׁ מְקוֹמוֹת (נ) שֶׁנּוֹהֲגִין שֶׁנּוֹתְנִין לְאֵבֶל [שֶׁעַל אָבִיו וְאִמּוֹ כָּל י״ב חוֹדֶשׁ] לְבָרֵךְ, וְדַוְקָא כְּשֻׁכָּלָּם שָׁרִים דְּהַיְנוּ שֻׁכָּלָּם אוֹכְלִים מִשֶּׁלָּהֶם, אֲבָל כְּשֶׁאוֹכֵל מִפִּתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת תָּלוּי בִּרְצוֹן בַּעַל הַבַּיִת לְמִי שִׁירְצֶה יִתֵּן, וְכָל שֶׁכֵּן אִם רוֹצֶה בְּעַצְמוֹ לְבָרֵךְ: **(ב) בְּסוֹף.** הַסְּעוּדָה, כָּל הֵיכָא דְּאִי מַיְיתֵי לְהוּ מִידֵּי מָצוּ לְמֵיכַל, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן קצ״ז סָעִיף א׳ עַיֵּן שָׁם. וּמִסְתַּבְּרָא דְּאִם מַשָּׁהָה בִּסְעוּדָתֵיהּ, אֵין מְחַיְּבִין לְהַמְתִּין עָלָיו עַד שֶׁיִּגְמֹר סְעוּדָתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הוּא הַמְבָרֵךְ, אֶלָּא מְבָרֵךְ אַחַר וְהוּא יַצָּנָה: **(ג) אִם יֵשׁ שָׁם אוֹרֵחַ.** הַיְנוּ כְּשֶׁהוּא אוֹכֵל מִפִּתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת: **(ד) מְבָרֵךְ אֲפִלּוּ וְכוּ׳.** בְּסֵפֶר לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״ז אות כג) תָּמַהּ לָמָּה אָנוּ מְשַׁנִּים הַבַּיִת (ד) וַאֲפִלּוּ לְתֵת לַקָּטָן שֶׁבָּהֶם: **(ה) וּמַה בֵּרַכְנוּ מְבָרְכוּ וְכוּ׳.** בְּסֵפֶר לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות פ״ז אות כג) תָּמַהּ לָמָּה אָנוּ מְשַׁנִּים

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) וְלֹא דָּמֵי לְהָא דְּסִימָן קצ״ג סָעִיף ה׳ דְּשָׁם פָּסַק דְּאֵינָם יְכוֹלִים לְזַמֵּן מִשּׁוּם דְּפָרַח זִמּוּן מִינַיְיהוּ, דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּכָל אֶחָד מֵחֲבוּרְתָּם כְּבָר נִצְטָרֵף, אֲבָל הָכָא יֵשׁ שְׁנַיִם שֶׁלֹּא זִמְּנוּ מֵעוֹלָם, וּכְשֶׁבִּיל הָאֶחָד שֶׁזִּמֵּן לֵית לָן בָּהּ דְּלֹא גָּרַע מֵאֲכַל עֲלָה שֶׁל יָרָק [בַּ״ח (ס״ו)]. וְעַיֵּן בְּמוּר וּקְצִיעָה וּבְסִדּוּרוֹ (בית יעקב הנהגת הספרדים יד ח׳ הפסקה לדימון ס״ה), אַף כָּל הָאַחֲרוֹנִים הָעֲתִּיקוּ דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) בְּדִינִים אֵלּוּ: **(יא)** טור: **(יב)** אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ו):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״ב) פסק כאבן העוזר דאם אכלו אחר כך נתחייבו בזימון.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah